

Täysistunto

Tiistai 10.5.2016 klo 14.00—15.59

5. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi Maanpuolustuskorkeakoulusta annetun lain ja puolustusvoimista annetun lain 38 ja 38 a §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 73/2016 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään puolustusvaliokuntaan.

Keskustelu

15.36 Puolustusministeri Jussi Niinistö (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Käsillä olevassa lakiesityksessä ehdotetaan muutettavaksi viimeksi vuonna 2008 laajemmin uudistettua Maanpuolustuskorkeakoulua koskevaa lainsäädäntöä. Muutosehdotukset koskevat upseerikoulutuksen kokonaisuuden järjestämistä, Maanpuolustuskorkeakoulun tiedepoliittisten tavoitteiden asettamista ja niiden toteutumisen seuranta, apulaisprofessorin ja apulaissotilasprofessorin virkanimikkeitä sekä Maanpuolustuskorkeakoulun dosenttien asemaa. Lisäksi esitykseen sisältyy joitain lähinnä lakitekniisiä muutosehdotuksia.

Arvoisa puhemies! Upseerikoulutus koostuu sotatieteellisistä ja sotilasammattillisista opinnoista, jotka muodostavat yhdessä upseerikoulutuksen kokonaisuuden. Sotilasammattilliset opinnot suoritetaan tieteellisten opintojen rinnalla ja ne järjestetään pääosin puolustushaarakouluissa. Kokonaisuuden toimivuuden varmistamiseksi ehdotetaan, että vastuu sen ohjaamisesta ja yhteensovittamisesta siirrettäisiin Pääesikunnalta Maanpuolustuskorkeakoululle. Vastuu upseerikoulutuksen toteuttamisesta olisi näin kokonaisuudessaan Maanpuolustuskorkeakoululla, joka on käytännössä parhaassa asemassa hoitamaan tehokkaasti tutkinto-opintojen ja sotilasammattillisten opintojen yhteensovittamistehtävää. Ehdotuksen tavoitteena on näin sujuvoittaa upseerikoulutuksen järjestämistä.

Maanpuolustuskorkeakoulun tehtävänä on edistää sotatieteellistä tutkimusta ja antaa tutkimukseen ja alan parhaisiin käytäntöihin perustuvaa sotatieteellistä opetusta. Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi Maanpuolustuskorkeakoulun tiedepoliittisten tavoitteiden asettamisesta. Muutosehdotuksen tavoitteena on, että Maanpuolustuskorkeakoulun sotatieteellistä tehtävää kehitettäisiin, arvioitaisiin ja ohjattaisiin samoilla akateemisilla kriteereillä kuin yliopistoja. Näin osaltaan vahvistettaisiin Maanpuolustuskorkeakoulun ja siviilikorkeakoulujärjestelmän yhteistyön toimintaedellytyksiä sekä tieteellistä laatua ja vaikuttavuutta.

Tavoitteiden asettamisella myös tuettaisiin osaltaan Maanpuolustuskorkeakoulun vaikiinnuttamista tasaveroiseksi osaksi valtakunnallista korkeakoulujärjestelmää. Käytännössä tavoitteista sovittaisiin kolmikantayhteistyössä puolustusministeriön, Pääesikunnan ja

Pöytäkirjan asiakohta PTK 49/2016 vp

Maanpuolustuskorkeakoulun kanssa. Pääesikunnan ja Puolustusvoimain komentajan tulosohjaussuhdetta Maanpuolustuskorkeakouluun ei olla muuttamassa.

Maanpuolustuskorkeakoulun arvioinneissa on useampaan otteeseen kiinnitetty huomiota siihen, ettei Maanpuolustuskorkeakoululla ole tarjota suunnitelmallista urapolkua tutkijoille. Esityksessä ehdotetaan, että Puolustusvoimiin luodaan uudet apulaisprofessorin ja apulaissotilasprofessorin virkanimikkeet. Ehdotetuilla viroilla luotaisiin uusi porras tieteellisen tutkimustyön ja opetuksen virkarakenteeseen.

Arvoisa puhemies! Lopuksi vielä dosentin arvosta. Esityksessä ehdotan, että myös Maanpuolustuskorkeakoulu voisi jatkossa myöntää yliopistojen tavoin pätevyysvaatimukset täyttävällä henkilölle dosentin arvon. Dosentin arvo ei tosiasiallisilta vaikutuksiltaan poikkeaisi Maanpuolustuskorkeakoulun nykyisistä dosenttuureista, sillä kyse olisi edelleen käytännössä vain nimikkeestä. Dosentin arvo kuitenkin selkiyttäisi dosenttien oikeusasemaa ja myös kuvaisi heidän tosiasiallista asemaansa Maanpuolustuskorkeakoulussa nykytilaa paremmin.

15.39 Mikko Kärnä kesk: Arvoisa rouva puhemies! Kiitoksia ensinnäkin ministerille asian esittelystä. Tiedän, että tunnette tämän asian varsin hyvin.

Pidän erittäin tärkeänä, että nyt lakiesityksessä ollaan sujuvoittamassa upseerikoulutuksen järjestämistä ja jatkossa ne tavoitteet määrittää Maanpuolustuskorkeakoulu Pääesikunnan sijaan. Tämä on varmastikin tärkeää opetuksen laadun kannalta, se on tärkeää riippumattomuuden kannalta, ja se on tärkeää myös sen kannalta, että tulevaisuudessa Maanpuolustuskorkeakoulusta valmistuva upseeristo on ajan haasteiden hermolla ja tietää ja saa sen kaiken tarvittavan uusimman osaamisen, joka tuolta maailmalta on haettavissa.

Maanpuolustuskorkeakoulun tulee jatkossakin olla tiedeyliopisto, ja pidän kyllä tärkeänä, että nyt, kun tätä yhteistyötä eri yliopistojen kanssa tiivistetään, voidaan luoda monipuolisia tutkijapolkuja, monipuolisia urapolkuja. Näin omaltakin kannalta voisi todeta, että tuosta koulusta valmistumalla voi päätyä jopa kansanedustajaksi ja sitä ennen kunnanjohtajaksi. Se on tärkeää, ja pidän myös tärkeänä, että upseerin pohjakoulutuksella voidaan jatkaa niitä opintoja myös muissa tiedeyliopistoissa ja siten täydentää sitä omaa osaamista.

Olisin ministeriltä kuitenkin vielä kysynyt, kun olette nyt paikalla, että millä tavalla nyt otetaan huomioon nämä vanhat tutkinnot, joita meillä tällä hetkellä maassa vielä on ja jotka eivät täysin nyt sitten tule vastaamaan tähän uuteen esitykseen: onko pohdittu sitten niiden muuntamista tätä nykyistä maisteri—kandidaatti-tutkintojärjestelmää vastaavaksi, koska olen ymmärtänyt, että nykyisellään se ei ole mahdollista?

Kun itsekin olen tuosta koulusta valmistunut vuonna 2004, niin itselläni on ainoastaan tämä upseerin ylempi korkeakoulututkinto, ja aikanaan todettiin, että ei ole mitään mahdollisuutta muuttaa sitä sotatieteiden maisterin tutkinnoksi. Tämän näen kyllä jollakin tavalla huutavana puutteena.

15.42 Reijo Hongisto ps: Arvoisa rouva puhemies! Esityksen tavoitteena on sujuvoittaa upseerikoulutuksen järjestämistä, kehittää Maanpuolustuskorkeakoulun tutkijoiden urapolkumahdollisuuksia sekä yhtenäistää Maanpuolustuskorkeakoulua koskevaa sääntelyä yliopistoja koskevan sääntelyn kanssa. Muutos koskee lähinnä upseerikoulutuksen ylempiä tutkintoja ja niiden opettamista sekä opetushenkilökunnan tehtäviä ja virkoja. Esitys sisältää siten lähinnä vähäisempiä muutosehdotuksia, jotka koskevat Maanpuolustuskorkea-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 49/2016 vp

koulun toiminnan ja opetuksen ohjausta, tutkijauran kehittämistä, dosenttien asemaa ja muutamia luonteeltaan lähinnä lakitekniisiä muutosehdotuksia.

Maanpuolustuskorkeakoulun tehtäviä laajennettaisiin siten, että Maanpuolustuskorkeakoulu vastaisi jatkossa upseerikoulutuksen kokonaisuudesta, sisältäen tutkintoihin kuuluvat opinnot ja niiden rinnalla suoritettavat sotilasammattilliset opinnot. Laajennus on mielestäni paikallaan, sillä on linjakasta, että kokonaisvastuu on yksissä käsissä.

Toisaalta uudistus säätää tiedepolitiikan ohjausta, sillä ehdotuksen mukaan puolustusministeriö asettaisi yhteistyössä Puolustusvoimien kanssa Maanpuolustuskorkeakoulun tiedepolitiikan kannalta keskeiset tavoitteet sekä vastaisi tavoitteiden toteuttamisen seurannasta ja arvioinnista. Kolmikanta — puolustusministeriö, Pääesikunta, Maanpuolustuskorkeakoulu — on suoraviivaisessa sotilastoiminnassakin kannatettavaa väärinymmärrysten välttämiseksi.

Arvoisa rouva puhemies! Esitys on mielestäni kannatettava, koska tiedepoliittisten tavoitteiden asettamisella tuetaan Maanpuolustuskorkeakoulun sotilaskoulutukseen liittyvien tehtävien sekä akateemisten tavoitteiden yhteensovittamista osana kansallista korkeakoulujärjestelmäämme. — Kiitoksia.

15.44 Esko Kiviranta kesk: Arvoisa puhemies! Puolustusvoimien toiminnassa viime vuosina tehdyn uudistuksen jälkeen on luonnollista, että myös Puolustusvoimien sekä Rajavartiolaitoksen tarpeisiin koulutettavan henkilöstön koulutusta kehitetään. Uudistus selkeyttää Maanpuolustuskorkeakoulun asemaa määrittämällä perusteet tieteellisten tavoitteiden määrittämiselle. Tämä vakiinnuttaa Maanpuolustuskorkeakoulun asemaa maamme yliopistojen joukossa sekä turvaa korkeatasoisen tieteenalan tutkimuksen.

Lakiesitys varmistaa tieteellisen tutkimuksen toteutumista perustamalla uuden tutkijaportaan sekä sotilas- että siviilihenkilöille apulaisprofessorin virkoina. Näin luodaan Maanpuolustuskorkeakouluun muita yliopistoja vastaava urapolku tutkijoille. Mahdollistamalla tutkijan urapolku myös Maanpuolustuskorkeakoulussa lähennämme korkeakoulun toimintaa muiden yliopistojen kanssa sekä lisäämme mahdollisuuksia maanpuolustusalan tutkimukseen ja näin vahvistamme sen tieteellisen osaamisen ajan tasalla pysymisen. Maanpuolustustutkimuksen kehittäminen tuottaa tietoa myös turvallisuuspoliittiselle päätöksenteolle.

15.45 Petri Honkonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Kiitän ministeriä hyvästä esityksestä ja asiantuntevasta puheenvuorosta tähän esityksen taustaksi.

Pidän esitystä hyvänä, ja koulutuspoliittisesta näkökulmasta on mielestäni erittäin tärkeää, että tässä pyritään yhtenäistämään sotatieteiden opintoja muun korkeakoulu- ja tutkintojärjestelmän kanssa entisestään. Bolognan prosessista lähtienhän meillä on ollut tavoitteena yhtenäistää meidän tutkintorakennetta. On hyvä, että meidän tutkintojärjestelmässä akateemisia tutkintoja entisestään yhtenäistetään myös sitten korkeinta maanpuolustusopetusta myöten.

Pidän myös hyvänä tätä tavoitetta, että yhtenäisemmät tutkijan urat voisivat olla mahdollisia. Se edistää sotatieteellistä tutkimusta ja on muutenkin tavoitteena, kun laajemmin katsotaan meidän tiedepolitiikkaa. Nythän on niin, että myös muilla korkeakoulusektoreilla tämä tutkijan urien katkonaisuus on nähty ongelmana, ja uskoisin, että meidän maanpuolustusta kyllä edistää myös, että mahdollistetaan entistä yhtenäisemmät ja tiiviimmät tutkijanurat myös siellä Maanpuolustuskorkeakoulun puolella.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 49/2016 vp

Pidän tätä esitystä koulutuspoliittisesti tärkeänä. Meidän tulee huomioida, että meillä on myös siirtymiä muusta akateemisesta koulutuksesta jonkun verran sinne maanpuolustus-koulutuksen puolelle. Monet saattavat suorittaa ensin muun akateemisen tutkinnon ja sit-ten vielä sotatieteiden tutkinnon, ja siinäkin mielessä on tärkeää, että nyt tällä hallituksen esityksellä sitten tuodaan nämä sotatieteiden tutkinnot entistä tiiviimmäksi osaksi muuta akateemista maailmaa ja tutkinto- ja urapolkua.

15.47 Marisanna Jarva kesk: Arvoisa rouva puhemies! Käsillä on erittäin hyvä esitys. Tämäkin on niin sanottua, voisiko sanoa, ei nyt normien purkua mutta ainakin koulutus-polkujen ja maanpuolustuskorkeakoulutuksen sujuvoittamista siinä mielessä, että on kui-tenkin ollut tiedossa, että on ongelmia näitten varsinaisten työtehtävien ja tämän koulutuk-sen yhdistämisessä, kun tätä poikkeuksellista upseeritutkintoa suoritetaan. On hyvä, että tämä ohjaus nyt sitten menee yhdelle taholle tältä osin.

Se, mikä on myös tärkeää, on se, että kun Maanpuolustuskorkeakoulu on kuitenkin yli-opistotoimintaa ja se on ollut erillinen toimija ja se on myös varmasti näkynyt sitten tieteen tekemisen puolella, että yhteistyö muitten tieteenalojen kanssa ei ole ollut riittävällä tasol-la, niin nyt tätä Maanpuolustuskorkeakoulun asemaa siltä osin vahvistetaan. Myöskin sa-malla tavalla, niin kuin tässä edustaja Honkonen toi esiin, tutkijoilla on ollut ongelmia muualla yliopistosektorilla mutta myös maanpuolustussektorilla, ja on hyvä asia, että tut-kijoille nyt mahdollistetaan sujuvampi urapolku, voi edetä siellä puolella, ja tämä palvelee myös tieteellisiä tavoitteita ja tarkoitusta.

Tästä dosentin arvosta vielä sanoisin, että on hyvä, että tässäkin kohden myös tunnuste-taan, että kyse on tosiaankin nykyään arvosta, arvonimestä, eikä mistään varsinaisesta työ-tehtävästä. Tässäkin tämä asia sitten selkeytyy tältä osin Maanpuolustuskorkeakoulun puo-lella.

Mutta hyvä esitys, ja kannatan vahvasti.

15.49 Krista Mikkonen vihr: Arvoisa rouva puhemies! On hyvä, että Maanpuolustuskor-keakoulua koskevaa sääntelyä yhtenäistetään muiden yliopistojen sääntelyä vastaavaksi, vaikka yliopistolaki ei koskekaan sitä. Kun Maanpuolustuskorkeakoulua arvioidaan sa-moilla akateemisilla kriteereillä kuin muita yliopistoja, niiden välinen yhteistyö helpottuu.

Toivottavasti tämän uudistuksen jälkeen käytännön opintojen sujuvuus, kurssien aika-taulutus ja kokonaisuuksien suunnittelu sujuu entistä paremmin. Tällä hetkellä opintojen laajuus vaihtelee opiskelijan aselajista ja opintojen järjestäjästä riippuen, ja tämä asettaa opiskelijat keskenään eriarvoiseen asemaan. Tämä pitää ehdottomasti korjata, ja on pidet-tävä huoli, että tällä lakiesityksellä on myös voimaan tullessaan toivottu vaikutus tähän.

On hyvä, että Maanpuolustuskorkeakouluun tulisi muutoksen myötä myös tutkijoiden urapolku. On erittäin hyvä, että tutkijoiden asema turvataan nykyisten koulutusleikkausten jaloissakin, ja pidän hyvänä, että myös dosenttikäytäntö yhtenäistetään muiden korkea-koulujen kanssa.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Vielä ministeri Niinistö, olkaa hyvä, 2 minuuttia.

15.50 Puolustusministeri Jussi Niinistö: Arvoisa puhemies! Kiitoksia myönteisestä vas-taanotosta tälle hallituksen esitykselle. Minulla on ainoastaan yksi kommentti, nimittäin edustaja Kärnän kysymykseen Maanpuolustuskorkeakoulun vanhempien tutkintojen huo-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 49/2016 vp

mioimisesta. En suoraan sanoen osaa vastata tähän kysymykseen, mutta jos sopii, niin otan asiasta selvää ja toimitan teille kirjallisesti erikseen vastauksen.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin puolustusvaliokuntaan.